

DEFINIRANJE NOVE ULOGE SAVJETNIKA U PRAVOSUDNIM TIJELIMA I UNAPREĐENJE NJIHOVA STATUSA

Rezultat 1.2

Carlos Gómez Martínez, stariji sudac

Joaquín Bayo Delgado, stariji sudac

Iako su prema planu rada na prvom mjestu navedene aktivnosti vezane uz donošenje amandmana na sadašnje zakone a na drugom, prijedlog dvaju modela za upravljanje karijerom savjetnika u pravosudnim tijelima, smatramo primjerenijim najprije proanalizirati same modele i u zavisnosti od njih, predložiti amandmane na postojeće zakone.

1.2.2 Prijedlog za dva modela upravljanja karijerom sudskih savjetnika

I. UVOD

Zakon o pravosudnoj akademiji (Narodne novine 153/09, 127/10), Zakon o državnom sudbenom vijeću (116/10, 45/11, 130/11) i Zakon o sudovima (122/10, 27/11, 130/11) odredili su novi sustav za imenovanje sudaca u Hrvatskoj prema kojem kandidati za buduće suce moraju proći slijedeći selekcijski postupak (članci 22. do 36. Zakona o pravosudnoj akademiji):

- Diploma pravnih nauka
- Pravosudni ispit s najmanje 70 bodova (70% ocjene je potrebno za prijem na Pravosudnu akademiju)
- Položen psihološki test pred Državnim sudbenim vijećem
- Usmeni ispit pred Državnim sudbenim vijećem kojim se ocjenjuju razina motivacije, sposobnost za pregovaranje i posredovanje, sposobnost za rješavanje sporova i sposobnost za donošenje odluka, sklonost ka suradnji, osjećaj za pravdu, odgovornost i socijalna empatija (30% završne ocjene potrebne za prijem na Pravosudnu akademiju)
- Dvije godine inicijalne obuke na Pravosudnoj akademiji (Državna škola za pravosudne dužnosnike).
- Završni ispit kod Državnog sudbenog vijeća koje ocjenjuje znanje I vještine kandidata.
- Završna ocjena sastoji se od 25% bodova dobivenih kod upisa na pravosudnu akademiju, 50% bodova ostvarenih na konačnom ispitu i 25% bodova ostvarenih iz ocjene mentora koji ocjenjuje praktičnu obuku kandidata tijekom dvije godine studiranja na pravosudnoj akademiji (Državna škola za pravosudne dužnosnike).

Ovom reformom, Hrvatska se uključila u grupu europskih država u kojima se primjenjuje građansko pravo a koje selekcijski postupak za suce ne temelje na radnom iskustvu nego na specifičnom javnom ispitu i određenom razdoblju inicijalne obuke na “*ad hoc*” školi za pravosuđe.

Dakako, ovo nije jedini sustav za zapošljavanje sudaca u Europi.

Kao što to često biva kada se pravne teme analiziraju s aspekta komparativnog zakona, kod selekcije i obuke sudaca, neophodno je utvrditi jasnu razliku između anglosaksonskih i kontinentalnih pravnih sustava. U zemljama koje primjenjuju opće pravo (*common law*) suci se biraju između odvjetnika sa značajnim radnim iskustvom te je za njih dodatno usavršavanje suvišno. Dugotrajno bavljenje odvjetničkim poslom smatra se odlučujućim faktorom u usavršavanju pravnika koji žele postati sucima. Pretpostavka je da je novoimenovani sudac tijekom svojeg profesionalnog bavljenja strukom upoznao zakone i postupke te također usvojio etičke principe potrebne za obnašanje budućih ovlasti. Inicijalna obuka koja se provodi za nove suce na Pravosudnoj školi u Velikoj Britaniji i Walesu je veoma kratka – samo tjedan dana- i ne spada u glavni dio selekcijskog postupka.

U zemljama gdje se primjenjuje rimsko-germanski pravni sustav pristup pravosuđu je dosta različit. Suci u pravosuđe ulaze relativno mladi – ispod trideset godina starosti – odmah po završetku fakulteta, polaganjem javnog ispita koji se temelji na načelima jednakosti i konkurentnosti. Selekcijski postupak sličan je onome kakav se primjenjuje za visoke državne službenike.

Međutim, u zemljama kontinentalnim pravnim sustavom pristup pravosuđu nije posve ujednačen. Razlike između različitih sustava su značajne i usko su povezane s kulturnom i pravnom tradicijom pojedine nacije.

U Njemačkoj je selekcija i obuka sudaca zadatak za koji su nadležni fakulteti. Prvi državni ispit jednak je za sve pravne fakultete i njihove studentima. Studenti koji ga uspješno polože nastavljaju s tzv. “pripremnom obukom” u trajanju od dvije godine. Vrijeme trajanja obuke organizira svaka pojedina “länder” (pokrajina) a obuka uključuje i rad na građanskim i kaznenim sudovima, u odvjetničkim uredima i u upravnim tijelima. Praktična obuka namijenjena je generalno svim pravnicima a ne samo onima koji se namjeravaju prijaviti za suce. Svi koji pohađaju obuku dobivaju titulu “referendar” i imaju pravo naplaćivati svoje usluge, odnosno primati honorare ali u malim iznosima. Po završetku praktične obuke slijedi drugi državni ispit i kandidati koji ga uspješno polože mogu obavljati sve vrste pravnih poslova. Oni koji žele postati suci podnose zahtjev Ministarstvu pravosuđa određene “Land” (pokrajine). Selekcija se provodi na način da se uzimaju molbe kandidata koji su postigli najbolji uspjeh na drugom državnom ispitu. Novoimenovani sudac zapošljava se na probno razdoblje, u trajanju od tri do pet godina. Ukoliko se dogoditi da bude proglašen neadekvatnim za sudačko zvanje može biti isključen iz daljnje sudačke karijere. U suprotnom, ukoliko u toj posljednjoj fazi zadovolji, kandidat se zapošljava na puno radno vrijeme i to doživotno.

U Nizozemskoj osobe koje su stekle diplomu pravnog fakulteta prije navršениh 30 godina a namjeravaju kandidirati za mjesto suca moraju proći dva psihološka testa: test inteligencije i test osobnosti. Kandidati koji uspješno prođu oba ispita dužni su još pristupiti ispitu pred odbor koji se sastoji od tri člana iz pravosuđa, predstavnika Ministarstva pravosuđa i jedne osobe izvan pravosuđa, često je to novinar. Nakon toga formira se lista s 50 najbolje kvalificiranih koji su podnijeli molbu za upis u pravosudnu školu. Lista se dostavlja Ministarstvu pravosuđa koje uglavnom uvijek uvaži preporuke odbora.

Nakon provedene selekcija slijedi inicijalna obuka u trajanju od šest godina na SSR (nizozemska škola za pravosudne dužnosnike) u Zutphenu, malom mjestu udaljenom oko 80 km od Haga. Ova institucija ima oblik zaklade i, iako djeluje zahvaljujući subvencijama koje osigurava Ministarstvo pravosuđa, u svojem radu škola uživa veliku autonomiju.

Prve tri godine teorijske i praktične obuke jednake su za suce i državne tužitelje. Polaznici sudjeluju u predavanjima, seminarima, sastancima i drugim aktivnostima koje organizira škola. Praktična nastava provodi se na sudovima i u uredu državnog tužitelja. Studenti prate i

suđenjima i aktivno sudjeluju pišući prijedloge presuda. Njihov uspjeh ocjenjuje se jednom godišnje, i već dvije negativne ocjene automatski povlače za sobom ispisivanje iz škole. Posljednje dvije godine studija studenti provode u izvansudskim tijelima, kao što su ured odvjetnika, osiguravajuća kuća ili pak na Europskom sudu. Oni koji uspješno završe ovaj dio obuke, dobivaju titulu “zamjenik suca” i mogu početi raditi na sudu. Nakon određenog vremena, ako su njihovi rezultati rada zadovoljavajući, isti sud predlaže Ministarstvu pravosuđa imenovanje “ zamjenika suca ” za redovnog suca tog suda.

U Francuskoj se većina sudaca (80%) odabire između osoba starih manje od 27 godina, sa sveučilišnom diplomom ne nužno onom pravnih znanosti, i koje su uspješno položile prijemni ispit za upis u Nacionalnu pravosudnu školu (Ecole Nationale de la Magistrature), u Bordeauxu. Prijemni ispit uključuje test opće kulture i nekoliko testova iz područja privatnog i javnog zakona.

Nakon što je kandidat na javnom ispitu potvrdio dobro teorijsko znanje obavezan je proći obuku i selekcijski period u trajanju od 32 mjeseca. Nakon što se vježbenici upišu u školu šalju se na tromjesečnu praksu izvan francuskih pravosudnih institucija, u tvrtke, urede javne uprave ili na inozemne sudove. Nakon završene prakse, slijedi faza praktične nastave, u trajanju od sedam mjeseci koju studenti pohađaju u pravosudnoj školi u Bordeauxu.

Nakon toga odrađuje se vježbenički staž na sudu, za vrijeme kojeg vježbenici aktivno sudjeluju u svakodnevnom radu suda, ali još nemaju pravo na obavljanje sudačkih dužnosti te tako ne potpisuju presude. Također, vježbeničtvo obavljaju i po zatvorima gdje rade kao edukatori ili pomoćnici upravitelja zatvora, u policijskim postajama, uredima sudskih ovršitelja (“huissier de justice”) i, dva mjeseca u odvjetničkom uredu. Nakon završetka čitave obuke, studenti vježbenici (“auditeurs de justice”) pristupaju polaganju završnog ispita. Ocjena ostvarena na ispitu i ocjena vježbeničkog staža u Bordeauxu određuje redoslijed vježbenika na ljestvici prvenstva kandidata za buduće suce. Oni koji nisu postigli zadovoljavajuće ocjene tijekom obuke imaju pravo na ponavljanje. Kada vježbenik, budući sudac sazna koje će biti njegovo prvo radno mjesto, prolazi posljednju fazu petomjesečnog usavršavanja tijekom kojeg se fokus stavlja na stjecanje znanja i vještina neophodnih za to prvo radno mjesto. Konačno, nakon ove posljednje praktične obuke, kandidata se imenuje sucem, s doživotnim mandatom.

U Italiji se selekcija provodi tradicionalno na temelju birokratskog obrasca koji vrijedi u zemljama gdje se primjenjuje kontinentalni zakon i gdje otvoreno natjecanje igra fundamentalnu ulogu budući da je time osiguran objektiv i javni pristup pravosuđu. Nakon što kandidat prođe javni ispit, koji se sastoji od pismenog i usmenog dijela, kandidat nastavlja s inicijalnom obukom “na radnom mjestu” u trajanju od 18 mjeseci.

U Španjolskoj se suci regrutiraju na temelju dva elementa: javni ispit za prijem u Pravosudnu školu (“Escuela Judicial”) u Barceloni, i dvogodišnja inicijalna obuka.

Svaka osoba koja je stekla diplomu bilo kojeg pravnog fakulteta u Španjolskoj može aplicirati za inicijalnu obuku. Panel za selekciju u cijelosti imenuje Opći pravosudni odbor. Članovi panela su stariji suci, fakultetski profesori, odvjetnici i javni tužitelji. Ispit se sastoji od dva usmena testa u trajanju od sat i četvrt na kojem kandidati trebaju govoriti o pet različitih tema iz područja javnog i privatnog zakona. Između ukupno 370 tema kandidati ždrijebom biraju pet tema. Ovaj ispit je veoma težak i da bi položili ovaj ispit kandidati se, nakon završenog fakulteta, u prosjeku pripremaju četiri i pol godine. Osim velikog opsega tema koje kandidati moraju naučiti gotovo napamet kako bi mogli uspješno obrazlagati u takvoj jednoj stresnoj situaciji, problem predstavlja i velik broj kandidata koji se prijavljuje (oko 5000).

Oni koji uspješno završe selekcijski ispit prolaze inicijalnu obuku u trajanju od 18 mjeseci. Prvi dio obuke koji uključuje uglavnom praktičnu obuku održava se na Pravosudnoj školi u Barceloni dok drugi dio vježbenici provode na sudu gdje rade kao “zamjenici suca”, sudjeluju u suđenjima i sastavljaju nacрте odluka. Rad vježbenika ocjenjuju profesori Pravosudne škole i stariji sudac, kao njihov mentor. Prosjek ocjena postignutih za vrijeme inicijalne obuke i ocjena dobivenih na javnom ispitu za upis u Pravosudnu školu, određuje poziciju novog suca na ljestvici napredovanja –prioritetnoj listi.

U Austriji, svaka osoba s diplomom pravnog fakulteta može nastaviti pripremu za sudački poziv na način da kao vježbenik radi na sudu (Gerichtsjahr). Za neke pravne profesije, -među njima i suce-, obvezno je nastaviti usavršavanje u trajanju od najmanje devet mjeseci. U praksi gotovo svi studenti prava nakon završetka studija odrađuju vježbenički staž na sudovima. Primanje vježbenika na sud za odrađivanje vježbeničkog staža u trajanju od devet mjeseci uređeno je dekretom predsjednika prizivnog suda. Vježbenici dobivaju tzv. naknadu za vježbeništvo kao plaću za njihov rad. Nakon što završe taj dio obuke, kandidati za buduće suce, moraju polagati ispit iz građanskog i kaznenog prava. Ovaj ispit određuje predsjednik prizivnog suda.

Na prijedlog predsjednika prizivnog suda kandidate s najboljim rezultatima ministar pravosuđa imenuje „Richteramtsanwäter“, nešto kao sudački kandidat ili sudac u inicijalnoj obuci. Nakon imenovanja za suca kandidata, budući suci primaju se u službu za pripremu za buduće suce, u trajanju od četiri godine. Vježbenički staž na sudu uključen je u ovaj dio obuke. Obuka se provodi u okružnom sudu, na prvostupanjskom sudu, u uredu javnog tužitelja, u zatvoru, u odvjetničkom uredu ili uredu javnog bilježnika te u uredu financijskog prokuratora. Po završetku obuke polaže se sudački ispit koji se sastoji od pismenog i usmenog dijela pred ispitivačkom komisijom u kojoj su predsjednik Prizivnog suda, tri suca i jedan odvjetnik.

Hrvatski sustav za obuku sudaca usvojen je 2009. Može se reći da je sličan sustavima obuke sudaca u Francuskoj ili Španjolskoj, uz dodatak pravosudnog ispita što je karakteristično za njemački ili austrijski sustav. Pravosudni ispit je u Hrvatskoj, jednako kao i u Njemačkoj i Austriji zajednički za sve pravnike i preduvjet je za upis na Pravosudnu akademiju.

Provedba ovog novog sustava izazvala je određene probleme vezane za poziciju savjetnika u pravosudnim tijelima a koji u pravosuđu obavljaju važan zadatak za nevelike plaće (oko 700 eura mjesečno). Prema starom selekcijskom postupku za suce, da bi se uopće moglo postati sucem bilo je potrebno nekoliko godina raditi kao savjetnik u pravosudnim tijelima. Sada to više neće biti tako.

Od 1. siječnja 2013. da bi netko postao sucem, neće biti potrebno da je prije toga radio kao savjetnik u pravosudnim tijelima, odnosno, ta činjenica će biti irelevantna. Samo oni kandidati koji su prošli selekcijski postupak, kako je to utvrđeno u člancima 22. do 36. Zakona o Pravosudnoj akademiji moći će postati suci. Članci 48. i 49. Zakona o državnom sudbenom vijeću prema kojima je određeno da savjetnici u pravosudnim tijelima i drugi pravnici mogu postati suci nakon položenog pravosudnog ispita će se ukinuti.

Novim odredbama savjetnici u pravosudnim tijelima ostaju *de facto*, bez jasne profesionalne budućnosti. Iako je sustav koji je usvojen 2009. privremen, kako bi se savjetnicima u pravosudnim tijelima omogućilo da mogu postati suci, još uvijek ima 724 savjetnika u pravosudnim tijelima, djelomično zbog toga što proces tranzicije, uspostavljen upravo zbog toga da bi im se pružila šansa da i oni postanu suci, nije bio jednostavan; dijelom je to zato što su se i dalje otvarala nova radna mjesta za savjetnike jer su trebali za funkcioniranje pravosuđa a dijelom i stoga što su jeftiniji od sudaca.

Ako poziv sudskog savjetnika još uvijek smatramo potrebnim zbog ova dva aspekta – ocjenjivanje sudaca i obavljanje pravosudnih poslova na prvostupanjskim sudovima, ostaje za riješiti dva važna cilja: kako im osigurati profesionalnu budućnost i urediti njihovu profesionalnu karijeru u skladu s kriterijima sličnim onima koji vrijede za sudstvo, kako bi se izbjegli eventualni ustavni problemi.

II. Osigurati profesionalnu budućnost za sudske savjetnike

Godine 2009. reforma selekcijskog postupka za buduće suce implicirala je usvajanje sustava za imenovanje sudaca sličnog onome koji je već postojao u Europi, no, jedan element, također karakterističan za europski sustav (osim za onaj u Italiji), ipak nije bio inkorporiran, a to je: reguliranje komplementarnog ili kolateralnog načina na koji se može postati sućem prvostupanjskih sudova (prekršajnog, općinskog, trgovačkog, upravnog), osim osnovnog selekcijskog postupka – javni pravosudni ispit i inicijalna obuka u pravosudnoj školi.

Štoviše, čak i u francuskom sustavu, kojim, je kako se čini, hrvatski zakon donesen 2009. bio inspiriran, postoje načini na koji se može postati sućem a koji se razlikuju od uobičajenih načina, i.e. polaganje javnog ispita –*concours* - i inicijalna obuka na Nacionalnoj pravosudnoj školi (*École Nationale de la Magistrature*).

Prema članku 18-1 francuskog zakona o sudovima (od 22. prosinca 1958.) osobe s titulom magistra pravnih znanosti i četiri godine radnog iskustva u području prava, ekonomije ili društvenih znanosti, što ih čini podobnim za obnašanje funkcija u pravosuđu, dopušten je upis u pravosudnu školu za osposobljavanje za buduće suce. Također, osobe koje, uz doktorat imaju neku drugu fakultetsku diplomu, osobe koje su, najmanje tri godine nakon stjecanja titule magistra pravnih znanosti i koji posjeduju diplomu pravnog fakulteta radile kao predavači na javnim fakultetima ili kao sudski istražitelji, mogu se upisati u Pravosudnu školu.

Postoje i drugi načini na koji se direktno može postati sudac, bez inicijalne obuke na pravnom fakultetu (članci 22. i 23. francuskog zakona o sudovima).

U Belgiji postoji dva načina kako se može postati sudac: za mlade kandidate koji su završili pravni studij to znači položiti javni ispit a za iskusne pravnike, pristupiti intervjuu na kojem će se procijeniti njihove stručno znanje.

U Nizozemskoj 50% sudaca regrutirano je na gore opisani način i prošli obuku na SSR u trajanju od 6 godina, dok je ostalih 50% odabrano između iskusnih odvjetnika.

U Španjolskoj je 25% nepopunjenih mjesta za magistrature (što je drugi stupanj u pravosudnoj karijeri) rezervirano za osobe s preko deset godina iskustva i koje su prošle poseban selekcijski postupak.

Prema tome, Europski pravosudni okvir dopušta predlaganje preporuka za donošenje amandmana na hrvatski postojeći zakonski okvir kako bi e sudskim savjetnicima otvorila mogućnost kandidiranja za sudačke pozicije pod određenim uvjetima koji bi osiguravali objektivnost selekcijskog postupka na temelju znanja, vještina i kapaciteta pojedinih kandidata.

PRIJEDLOG AMANDMANA na zakone objašnjen je u slijedećem poglavlju

III. Organiziranje karijere sudskog savjetnika

Prema članku 121. Hrvatskog Ustavnog zakona sudskim savjetnicima dopušta se sudjelovanje u sudskim postupcima na način kako je to predviđeno zakonom. No, jedino su suci ovlašteni provoditi sudbenu vlast. Prema tome, moguće su dvije solucije: ili da suci dijele svoje ovlasti sa sudskim savjetnicima ili da zadrže monopol na donošenje konačnih odluka.

Prema članku 6. Europske konvencije o temeljnim pravima i sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava (ECHR), osoba koja vodi saslušanje mora donijeti odluku, ili, vice versa, osoba koja donosi odluku mora voditi saslušanje. To je implicitno potvrđeno činjenicom da sudski savjetnici ne potpisuju presude nego samo sastavljaju nacrt konačne odluke koju onda potpisuje sudac.

Prvo tumačenje zaziva takve pravne odredbe kojima bi savjetnicima bilo dopušteno donositi i potpisivati presude, čime bi im se dalo neovisnost jednaka onoj koju uživaju sami suci. Prema tome, i selekcijski postupak bi onda trebao biti sličan. (OPCIJA 1).

S druge strane, ako razmotrimo drugu interpretaciju članka 121., sudski savjetnik kojoj radi na prvostupanjskim sudovima trebao bi nestati, ili bi pak trebao obavljati samo poslove koji uključuju podnošenja izvješća o slučaju i sastavljanje nacrt presude a sve uz vođenje suca. Stoga je potrebna prijelazna odredba koja bi zaustavila regrutiranje novih sudskih savjetnika na prvostupanjskim razinama i ukinula ta radna mjesta ali kroz određeno vremensko razdoblje kako bi se osiguralo eliminiranje zaostalih sudskih predmeta (OPCIJA 2.), osim ako bi ih se zadržalo kao prave sudske prisjednike, osobito za stare slučajeve, gdje su saslušanja provedena i sudski predmet samo čeka finalnu odluku (OPCIJA 3).

Nadalje, budući suci na praktičnoj obuci na prvostupanjskim sudovima, a koji obavljaju poslove savjetnika, ne bi smjeli sami provoditi saslušanja ali, u sklopu usavršavanja, mogli bi obavljati i te zadaće, uz prisutnosti suca mentora koji potpisuju presudu i preuzimaju za to odgovornost. Stranke u postupku trebale bi imati pravo odbiti da vježbenici sudjeluju u slučaju.

Sudski savjetnici koji rade kao savjetnici na prizivnim sudovima i na vrhovnom sudu ne predstavljaju nikakav problem i trebalo bi ih zadržati i dalje.

A- OPCIJA 1

Sudskim savjetnicima dodijeljene su tri različite vrste zadataka:

- a) U postupku donošenja odluka. U postupku donošenja odluke sudski savjetnici prikupljaju zakone pravne doktrine i sudsku praksu relevantne za određeni slučaj, i čak mogu sastaviti nacrt presude. To je njihova jedina funkcija na prizivnim i vrhovnim sudovima. U ovom području, savjetnici djeluju, de facto, kao sudski prisjednici sudaca. Ova funkcija sudskih savjetnika u ovom području slična je onoj koju imaju sudski prisjednici koji postoje u različitim europskim zemljama, posebice na visokim sudovima, te također na Europskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu i Europskom sudu u Luxembourg.
- b) U postupcima. U nekim slučajevima sudski savjetnici mogu provoditi saslušanja (građanske parnice koje uključuju mala novčana potraživanja ili prekršajne parnice), prikupljati dokaze i sastavljati nacrt presude.
- c) U upravnim stvarima. Sudski savjetnici mogu djelovati kao sudski prisjednici predsjednika suda, koji je na čelu njegove uprave.

Ovdje treba naglasiti dvije karakteristike načina na koji savjetnici provode svoje zadatke:

- 1) U bilo kojem trenutku postupka sudac može preuzeti ovlast o predmetu samo za sebe, što može stvoriti neke probleme iz aspekta temeljnih prava sudaca prethodno utvrđenih zakonom (članak 6. Europske konvencije o ljudskim pravima). Građanin nikad ne zna da li će u njegovom predmetu presuditi sudac ili savjetnik. U tom slučaju, glavna razlika između sudskog savjetnika u Hrvatski i drugih europskih pravosudnih dužnosnika kao što je španjolski “pravosudni tajnik” ili austrijski “Rechtspfleger” leži u činjenici da u Hrvatskoj stranke ne mogu sucu podnijeti pravni lijek protiv odluke koju je donio savjetnik te da se slučaj dostavi sucu.
- 2) Sudski savjetnici ne potpisuju presudu koju su sami sastavili, njihova imena su samo naznačena u konačnoj odluci koju potpisuje sudac. Ovakva praksa nije uobičajena na Europskom visokom sudu, gdje postoje sudski prisjednici, čije se ime ne spominje u presudi i odgovornost za presudu leži isključivo na sucu.

Imajući u vidu sve gore rečeno, prijedlozi za poboljšanje statusa sudskog savjetnika i upravljanje njegovom karijerom, ako bi se to tijelo zadržalo i ubuduće, moraju se temeljiti na slijedećim načelima:

Prvo: sudski savjetnici koji su regrutirani kao državni službenici a ne vježbenici Državne škole za pravosudne dužnosnike, trebali bi se koncentrirati na zadatke direktnog pomaganja sudaca kod postupka donošenja odluka, istraživanje sudske prakse i zakonodavstva, i sastavljati nacрте presuda, ukratko, djelovati kao pravni savjetnici (kao što to i samo ime jasno sugerira). To znači da bi se njihov rad odvijao uglavnom na prizivnim (županijskim) sudovima i Vrhovnom sudu.

Drugo: sudski savjetnici asistenti na državnoj školi, odnosno, oni koji su u inicijalnoj fazi obuke za stjecanje zvanja pravosudnih dužnosnika, trebali bi se koncentrirati na prvostupanjske (općinske) sudove gdje mogu voditi saslušanja i izrađivati nacрте presude, pod nadzorom suca mentora, ako se stranke u postupku s time slažu.

Treće: Potrebno je odrediti jasnu razliku između sudskih savjetnika koji su na inicijalnoj obuci u Državnoj školi za pravosudne dužnosnike i ostalih savjetnika u pravosudnim tijelima. Zadaća ovih potonjih je pomoći sucima i pravosuđu u rješavanju i upravljanju zaostalim sudskim predmetima. Ovi prvi su u razdoblju obuke i selekcijskom postupku tako da njihov status mora biti drugačiji.

Četvrto: sudski savjetnici ne bi se trebali ograničiti samo na sudsku administraciju.

Peto: Ako sudski savjetnici nastavljaju obavljati njihove zadatke kao što to rade sada, bilo na sudovima ili u uredima državnih odvjetnika, trebali bi imati strukturiranu karijeru, i to prema slijedećim sugeriranim kriterijima:

- a) Zapošljavanje. Treba se provoditi na temelju objektivnih i transparentnih kriterija, od strane nezavisnog odbora na nacionalnoj razini, a ne na razini sudova.
- b) profesionalne kategorije unutar karijere jednog pravosudnog savjetnika trebale bi, u suštini, biti organizirane kao što su to i sada. Prva kategorija, po ulasku u profesiju sudskog savjetnika; druga kategorija, nakon dvije iskustva; treća kategorija, nakon šest godina iskustva. Sudski savjetnici koji su imenovani dok su bili vježbenici Državne škole pripadaju prvoj kategoriji.
- c) U provedbi pravosudnih zadaća (ne i direktno ocjenjivanje sudaca), status pravosudnog savjetnika trebao bi biti što je više moguće sličan onome sudaca, na temelju načela nezavisnosti, nepristranosti, nasmjenjivanja i odgovornosti. Ako postoji opcija koja dopušta da savjetnici potpisuju konačne presude, potrebno je uspostaviti pravni lijek protiv njihove presude.

- d) Pravni status državnodvjetničkih savjetnika trebao bi biti što je više moguće sličan onome koji vrijedi za državne odvjetnike.
- e) Odluka o premještanju savjetnika s jedne na drugu poziciju, unutar suda ili ureda treba se temeljiti na objektivnim kriterijima prethodno utvrđenim zakonom.

PRIJEDLOG AMANDMANA NA ZAKONE objašnjen je u slijedećem poglavlju

B- OPCIJA 2

Sudski savjetnici trenutačno se nalaze u specifičnoj situaciji. Ovo profesionalno tijelo početno je bilo zamišljeno kao korak koji prethodi pristupu pravosuđu ili uredu državnog odvjetnika, tako da je komponenta obuke u sklopu aktivnosti savjetnika bila nužna, uz nadgledanje suca mentora. Sada se savjetnike smatra profesionalnim tijelom gdje je komponenta obuke izgubila na važnosti u korist pomaganja sudaca/sudova za upravljanje zaostacima.

Novi sustav pristupa pravosuđu kroz državne škole umjesto kroz izvršavanje zadataka u sklopu profesije savjetnika u pravosudnim tijelima stavlja komponentu jačanja kao nužnu u sadašnjem konceptu sudskih savjetnika. Stoga možemo potvrditi da su savjetnici izgubili karakter koji ih je identificirao kao drugačije profesionalno tijelo.

Funkcije savjetnika opisane su na početku točke III. Od njih je jedna koja ima veoma važan utjecaj kao pojačanje sudaca na prvostupanjskim sudovima, provođenje saslušanja i sastavljanje nacrti presude. No, kako je to objašnjeno pod točkom III, način na koji se ovi zadaci obavljaju može predstavljati ozbiljan problem u odnosu na Članak 6. Europske konvencije o ljudskim pravima budući da sudac koji odlučuje (sudac mentor) nije proveo saslušanja.

Ova situacija može se riješiti na dva različita načina: prvo, da savjetnici u pravosudnim tijelima odlučuju samostalno, i, drugo, da sudac bude prisutan sa savjetnicima na saslušanju. Ovaj drugi način podrazumijeva onda da savjetnici neće biti u poziciji pomagati sucima u smanjivanju zaostataka, to mogu raditi savjetnici vježbenici na Državnoj školi za pravosudne dužnosnike. Ipak, prvi način *de facto* savjetnike čini jednakim sucima u stvarima utvrđenim zakonom.

Prema tome, ukoliko bi savjetnici obavljali takve sudske zadatke, njihov poseban *raison d'être* bi nestao, zbog čega bi jedino rješenje koje se nameće bilo da se funkcija savjetnika koji obavljaju takve aktivnosti ugasi, te da se zadrže samo njihovi zadaci kao sudskih prisjednika. To, naravno znači da sadašnji broj savjetnika treba drastično srezati jer bi njihove funkcije preuzeli suci, (moguće je čak predvidjeti novu kategoriju sudaca, sa zadacima koji će ostati nakon odlaska savjetnika). No, ova zamjena treba biti provedena postepeno, kroz neko duže razdoblje, kako bi se moglo formirati dovoljan broj radnih mjesta za suce koji trebaju pokriti aktivnosti koje su do tada obavljali savjetnici, a u isto vrijeme raditi na smanjivanju zaostataka, dakle, poslova u kojem su do tada savjetnici u pravosudnim tijelima imali značajnu ulogu.

Aktivnosti savjetnika sudskih prisjednika na sudovima ili u uredima državnog odvjetništva treba zadržati. Sudski savjetnici vježbenici Državne škole trebaju nastaviti obuku na prvostupanjskim sudovima pod nadzorom suca mentora, u zavisnosti od škole.

Stoga se ovaj prijedlog treba temeljiti na slijedećim načelima:

Prvo: Neće se više oglašavati slobodna mjesta savjetnika u pravosudnim tijelima (oni koji nisu vježbenici za savjetnike u Državnoj školi). Broj sudaca će se povećati razmjerno smanjenju broja savjetnika.

Drugo: Treba odrediti krajnji rok, do sedam godina, kada sudski savjetnici prestaju s vođenjem sudskih postupaka i predlaganjem presude na temelju postupka.

Treće: Nakon isteka roka, oni savjetnici koji još uvijek rade na prvostupanjskim sudovima postaju državni službenici sa sličnom kvalifikacijom kao što ih imaju zaposlenici u državnoj upravi ili, ako je to moguće (ako je određeno radno mjesto usklađeno s njihovim pravnim kvalifikacijama) pravosudni službenici koji svoje aktivnosti obavljaju na sudu.

Četvrto: sudski savjetnici u uredima državnih odvjetnika ili oni koji djeluju kao sudski prisjednici na drugostupanjskim sudovima mogu odabrati ostati savjetnici ili postati državni službenici u upravi, pod uvjetom za drugu kategoriju savjetnika.

Peto: Za vrijeme prijelaznog razdoblja, savjetnici će u izvršavanju svojih pravosudnih zadaća, i.e. vođenju sudskih postupaka i donošenju presuda na temelju njih, uživati status sličan statusu sudaca, na temelju načela nezavisnosti, nepristranosti, nesmjernosti i odgovornosti.

Šesto: ovaj prijedlog ne treba gledati nužno kao suprotan prvome, naprotiv, može ga se uzeti kao komplementarnog prvom prijedlogu. Zbog toga bi se donošenje amandmana koje se predlažu kod prve opcije moglo uzeti u obzir I u ovoj opciji, kojom se uređuje karijera savjetnika u tranzicijskom razdoblju, a također i onih koji kao sudski prisjednici ostaju u uredima državnih odvjetništva ili na sudovima.

PRIJEDLOG AMANDMANA NA ZAKONE objašnjen je u slijedećem poglavlju

C- OPCIJA 3

Ograničavanjem rada savjetnika na poslove striktno pravne pomoći, bez obavljanja sudačkih poslova kao što su saslušanja, ne krši se članak 6. Europske konvencije za ljudska prava u Strasbourgu i, istovremeno, može biti korisno rješenje za upravljanje sudskim zaostacima za slučajeve gdje su saslušanja već obavljena i sudski predmet čeka samo konačnu presudu.

U ovom slučaju, ako se predviđa da sudski savjetnici ostaju kao stalno tijelo, a ne samo privremeno rješenje za rješavanje zaostataka, treba uzeti u obzir načela iznesena pod OPCIJA 1.

PRIJEDLOG AMANDMANA na zakone objašnjen je u slijedećem poglavlju

1.2.1 Preporuke za izmjene i dopune sadašnjeg zakonskog okvira relevantne za savjetnike u pravosudnim tijelima

I. Osigurati profesionalnu budućnost savjetnika u pravosudnim tijelima

1- Tekst novog stavka br. 2. bit će uvršten pod članak 51. Zakona o državnom sudbenom vijeću, i glasit će kako slijedi:

2) osoba koja je radila kao savjetnik u pravosudnim tijelima najmanje 6 godina ili koja je bila odvjetnik, javni bilježnik, sudski prisjednik, ili profesor na pravnom fakultetu najmanje 6 godina može biti imenovana sućem na prekršajnim, općinskim, trgovačkim i upravnim sudovima, nakon uspješno završenog selekcijskog postupka, kako je propisano u članku 54.

2- Brojevi stavaka iz članka 51. mijenjaju se u skladu s uvrštavanjem novog stavka broj 2. Sadašnji stavak 2. postaje stavak 3. a sadašnji stavak 3 postaje stavak 4.

3- Članak 54 (koji će u svojoj sadašnjoj formi biti na snazi do 31.12.2012.), ukida se i zamjenjuje novim tekstom:

1) Jedno od četiri slobodna mjesta za suce dodijelit će se kandidatima koji se navode u članku 51.2 ovog Zakona. Polovica ovih slobodnih mjesta rezervirana je za sudske savjetnike.

2) Oni koje se imenuje sucima, kroz postupak utvrđen dolje, biti će uključeni na ljestvicu odmah nakon imena posljednjeg suca na toj ljestvici.

3) Kandidate će ispitivati odbor kojeg imenuje državno sudsko vijeće.

4) Vijeće će provjeriti životopise kandidata te će samo oni koji dobiju ocjene određene Uredbom usvojenom od strane DSV-a moći pristupiti pismenom ispitu.

5) Kod ocjenjivanja životopisa kandidata slijedeće treba uzeti u obzir:

- a) Ocjene postignute tijekom studija iznad prolazne ocjene.
- b) Magistarska titula iz pravnih znanosti
- c) Doktorska titula iz pravnih znanosti
- d) Godine profesionalnog radnog iskustva.
- e) Kod sudskih savjetnika, broj napisanih presuda i broj saslušanja koja su vodili
- f) Knjige i članci iz područja prava.
- g) Predavanja i sudjelovanja na relevantnim pravnim konferencijama i seminarima.

6) Rezultat koji odgovara svakoj od gore navedenih stavki (a to h) ne smije biti viši od ukupnog zbroja druga dva stavka.

7) Oni koji su postigli rezultate određene Uredbom državnog sudbenog vijeća pristupaju ispitu kod DSV-a. Ispit se sastoji od dva ili više pismenih radova kandidata, nacрта jedne ili više sudskih odluka, u skladu s odredbama iz Uredbe DSV-a.

8) Kandidati koji su prošli procjenu njihovog radnog iskustva i pismeni ispit, biti će pozvani na intervju pred DSV, s ciljem procjene njegovog curriculuma, realnosti pravnog obrazovanja te sposobnosti za obavljanje dužnosti suca, u odnosu na prednosti koje je kandidat naveo u svojoj molbi, i što će služiti za procjenu njegove motivacije za rad u pravosuđu, sposobnosti za rješavanje sporova i donošenje presuda, osjećaja za pravdu te odgovornost za obavljanje sudbenih dužnosti.

9) Kandidati koji su uspješno prošli prethodne faze bit će primljeni na državne za pravosudne dužnosnike gdje će polaziti inicijalnu obuku kroz predavanja posebno osmišljene za tu vrstu kandidata.

10) Završni ispit koji slijedi ima za cilj testirati praktičnih znanja i vještine kandidata.

11) Završna ocjena sastojat će se od 75% bodova postignutih na upisu u državne škole za pravosudne dužnosnike i 25% bodova s konačnog ispita.

12) Na temelju rezultata selekcijskog postupka, vijeće će formirati listu kandidata po redoslijedu na temelju uspješnosti – promocijska ljestvica – i donijeti odluku o imenovanjima.

13) Popis kandidata prema redoslijedu uspješnosti, biti će objavljeni na web stranicama, uz konačnu ocjenu dobivenu u selekcijskom postupku za svakog kandidata.

14) Vijeće će donijeti Uredbu o načinu ocjenjivanja prema postignuću i pismenih testova te o načinima vođenja intervjua kandidata.

4- Članak 101. Zakona o državnom sudbenom vijeću zamijenit će se novim tekstom, koji glasi:

“Članci 48. i 49. Ovog Zakona prestaju važiti s danom 31. prosinca 2012.”.

II. Upravljanje karijerom

A- OPCIJA 1

- 1)** Sadašnji tekst članka 119. 2 hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

Osobe s diplomom pravnog fakulteta i položenim pravosudnim ispitom mogu se kvalificirati za sudske savjetnike. Kod DSV-a trebaju položiti psihološki i usmeni test na temelju kojih će se procijeniti razina njihove motivacije, sposobnost za pregovaranje i mirenje, rješavanje sporova i donošenje odluke, kooperativnost, osjećaj za pravdu, odgovornosti i socijalna empatija. Oni koji polože ove ispite moraju proći inicijalnu obuku u trajanju od šest mjeseci na Pravosudnoj akademiji, te položiti završni ispit pred DSV kojim se provjeravaju praktična znanja i vještine kandidata. Završna ocjena formirat će se od 50% bodova kod upisa na pravni fakultet i 50% bodova od završnog ispita. Kandidati za savjetnike koji uspješno prođu selekcijski postupak bit će klasificirani na prioritetoj listi prema kojoj će odabrati slobodna mjesta za savjetnike na bilo kojem sudu u državi.

Identični postupak provest će se za državnoodvjetničke savjetnike no testiranje će se provesti pred Državnoodvjetničkim vijećem.

- 2)** Sadašnji tekst članka 119.5 hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

Polaznici državnih škola za pravosudne dužnosnike zaposlit će se kao sudski savjetnici s ovlastima za vođenje postupaka i predlaganje odluke pod nadzorom suca ako se stranke u postupku tome ne protive, u slučajevima kako je to predviđeno u članku 120 ovog Zakona.

- 3)** Sadašnji tekst članka 119. 6 hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

Po završetku državne škole za pravosudne dužnosnike, mandat savjetnika koji su bili vježbenici Škole produžit će se sve do završetka postupka imenovanja na poziciju suca.

- 4)** Sadašnji tekst članka 119. 7 hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

U slučaju da savjetnici iz stavka 5. Ovog članka ne završe Državnu školu za pravosudne dužnosnike u roku predviđenom zakonom, njihov radni odnos na sudu na kojem su primljeni kao vježbenici Državne škole za pravosudne dužnosnike bit će prekinut.

- 5)** Članku 119. dodaje se novi stavak broj 9.:

Slobodna mjesta za savjetnike na bilo kojem sudu u državi objavit će se na web stranicama Državnog sudbenog vijeća. Svaki savjetnik može aplicirati a pozicija će se dodijeliti na temelju senioriteta. Slobodna mjesta za savjetnike u uredima državnih odvjetnika objavit će se na web stranici Vijeća državnih odvjetništava. Oba oglasa bit će također objavljena na web stranici Ministarstva pravosuđa.

- 6) za članak 120. hrvatskog Zakona o sudovima predlaže se novi tekst; tekst (u kurzivu) je prijedlog za amandmane:

“(1) Sudski savjetnici bit će ovlašteni samostalno voditi određene sudske postupke, ocjenjivati dokaze i utvrditi činjenice. U tim postupcima, sudski savjetnici bit će ovlašteni sastavljati odluke i potpisivati ih i završiti ih pod osobnom odgovornosti.

(2) Stranke koje se ne slože s presudom mogu podnijeti pravni lijek protiv odluke koje su donijeli savjetnici u pravosudnim tijelima’ na temelju činjeničnih pogrešaka ili krive procjene dokaza.

(3) Sudski savjetnici vježbenici Državne škole za pravosudne dužnosnike bit će ovlašteni voditi određene postupke, ocjenjivati dokaze i utvrditi činjenice, u prisutnosti suca mentora i ako stranke u postupku tome ne usprotive prije početka postupka.

(4) Na temelju postupka provedenog na način opisan u odjeljku 3., sudski savjetnici podnijet će sucu mentor prijedlog odluke na temelju koje će sudac donijeti odluku.

(5) Sudski savjetnici ovlašteni su voditi postupke i izreći ili predložiti presude u okviru stavka 1. i 3. ovog članka, u slijedećim postupcima:

- 1. Parnicama za naplatu novčanih potraživanja ili naknadu štete ako vrijednost spora ne prelazi 50.000,00 kuna i.e. na trgovačkim sudovima ako vrijednost spora ne premašuje iznos od 500.000,00 kuna.*
- 2. U ovršnim postupcima,*
- 3. U ostavinskim parnicama,*
- 4. U zemljišno-knjižnim postupcima,*
- 5. U izvanparničnim postupcima osim postupaka za oduzimanje poslovne sposobnosti, razvrgnuće suvlasništva i sporova oko međa,*
- 6. U prekršajnim postupcima.*
- 7. U svim vrstama postupaka, prvostupanjskim ili drugostupanjskim te postupcima za izvanredni pravni lijek, sudski savjetnici pružat će potporu radu sudaca proučavanjem predmeta, istraživanjem zakonodavstva i sudske prakse te pripremom nacрта sudskih odluka.”*

B- OPCIJA 2

Prijelazne odredbe dodat će se hrvatskom Zakonu o sudovima:

Prijelazne odredbe

“Od 1. siječnja 2013. prestaju imenovanja sudskih savjetnika na prvostupanjskoj razini.

Od 1. Siječnja 2020., sudski savjetnici iz članka 119 (2) ovog Zakona koji obavljaju zadaće opisane u članku 120 (1) ovog Zakona {JA, u svojstvu prvostupanjskog suca} prestaju postojati kao savjetnici i premještaju se na slična radna mjesta u državnoj upravi ili postaju pravosudni dužnosnici, ukoliko postoji radno mjesto u skladu s njihovim pravnim kvalifikacijama. Sudski savjetnici koji obavljaju zadatke opisane u članku 120 (7) ovog Zakona {pravosudna podrška} moći će odabrati između nastavljanja rada u svojstvu savjetnika te biti premješteni na slične radno mjesto u državnoj upravi ili mogu postati pravosudni dužnosnici ukoliko postoji radno mjesto u skladu s njihovim pravnim kvalifikacijama. Opcije će biti ponuđene šest mjeseci prije gore navedenog datuma.

Ako kao rezultat ovog procesa ostane slobodnih mjesta za sudske savjetnike, kako je to opisano u članku 120(7), ova slobodna mjesta objavit će se prije 1. listopada 2019., na način

propisan člankom 119(9) (kako je opisano pod Opcija 1), i trebaju se popuniti prije gore navedenog roka.”.

C- OPCIJA 3

- 1) Sadašnji tekst članka 119.2. hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

Osobe s diplomom pravnog fakulteta i položenim pravosudnim ispitom mogu se kvalificirati za sudske savjetnike. Kod DSV-a trebaju položiti psihološki i usmeni test na temelju kojih će se procjenjivati razina njihove motivacije, sposobnost za pregovaranje i mirenje, rješavanje sporova i donošenje odluke, kooperativnost, osjećaj za pravdu, odgovornosti i socijalna empatija. Oni koji polože ove ispite moraju proći inicijalnu obuku u trajanju od šest mjeseci na Pravosudnoj akademiji, te položiti završni ispit pred DSV kojim se provjeravaju praktična znanja i vještine kandidata. Završna ocjena formirat će se od 50% bodova postignutih kod upisa na pravni fakultet, 50% od završnog ispita. Kandidati za savjetnike koji uspješno prođu selekcijski postupak bit će klasificirani na prioritetoj listi prema kojoj će odabrati slobodna mjesta za savjetnike na bilo kojem sudu u državi.

Identični postupak provest će se za državnoodvjetničke savjetnike, no testiranje će se provesti pred državnoodvjetničkim vijećem.

- 1) Sadašnji tekst članka 119.5. hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

Polaznici državnih škola za pravosudne dužnosnike zaposlit će se kao savjetnici s ovlastima za vođenje postupaka i predlaganje odluke pod nadzorom sudca ako se stranke u postupku tome ne protive, u slučajevima kako je to predviđeno u članku 120 ovog Zakona.

- 2) Sadašnji tekst članka 119.5. hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

Po završetku Državne škole za pravosudne dužnosnike, mandat savjetnika u koji su bili vježbenici u ovoj Školi produžit će se sve do završetka postupka imenovanja na poziciju suca.

- 3) Sadašnji tekst članka 119.5. hrvatskog Zakona o sudovima zamijenit će slijedeći tekst:

U slučaju da savjetnici iz stavka 5. ovog članka ne završe Državnu školu za pravosudne dužnosnike u roku predviđenom zakonom, njihov radni odnos na sudu na kojem su primljeni kao vježbenici Državne škole za pravosudne dužnosnike se prekida.

- 4) Članku 119. Dodaje se novi stavak broj 9. :

Slobodna mjesta za savjetnike na bilo kojem sudu u državi objavit će se na web stranicama Državnog sudbenog vijeća. Svaki savjetnik u pravosudnim tijelima može aplicirati a pozicija će se dodijeliti na temelju senioriteta. Slobodna mjesta za državnoodvjetničke savjetnike objavit će se na web stranici Vijeća državnog odvjetništva. Oba oglasa bit će također objavljena na web stranici Ministarstva pravosuđa.

- 5) Novi tekst se predlaže za članak 120. hrvatskog Zakona o sudovima; novi tekst (u kurzivu) predstavlja prijedlog amandmana:

“(1) Sudski savjetnici koji su vježbenici Državne škole za pravosudne dužnosnike bit će ovlaštene samostalno voditi određene sudske postupke, ocjenjivati dokaze i utvrditi činjenice. U tim postupcima, sudski savjetnici bit će ovlaštene sastavljati i potpisivati odluke te završiti postupak pod osobnom odgovornošću.

(2) Stranke koje se ne slože s presudom mogu podnijeti pravni lijek protiv odluke koje su donijeli savjetnici na temelju činjeničnih pogrešaka ili krive procjene dokaza.

(3) Sudski savjetnici koji su polaznici Državnu školu za pravosudne dužnosnike bit će ovlaštene voditi određene postupke, ocjenjivati dokaze i utvrditi činjenice, uz prisutnost suca mentora i ako se stranke u postupku tome ne usprotive prije početka postupka.

(4) Na temelju postupka provedenog na način opisan u odjeljku 3., sudski savjetnici sucu mentoru podnose prijedlog odluke na temelju koje sudac donosi odluku.

(5) Sudski savjetnik ovlašten je voditi postupke i izreći ili predložiti presude u okviru stavka 1. i 3. ovog članka, u slijedećim postupcima:

- 1. parnicama za naplatu novčanih potraživanja ili naknadu štete ako vrijednost spora ne prelazi 50.000,00 kuna i.e. na trgovačkim sudovima ako vrijednost spora ne premašuje iznos od 500.000,00 kuna.*
- 2. ovršnim postupcima,*
- 3. ostavinskim parnicama,*
- 4. zemljišno-knjižnim postupcima,*
- 5. izvanparničnim postupcima osim postupaka za oduzimanje poslovne sposobnosti, razvrgnuće suvlasništva i sporova oko međa,*
- 6. prekršajnim postupcima.*
- 7. U svim vrstama postupaka, prvostupanjskim ili drugostupanjskim te postupcima u kojima se primjenjuje izvanredni pravni lijek, sudski savjetnici pružat će potporu radu sudaca proučavanjem predmeta, istraživanjem zakonodavstva i sudske prakse te pripremom nacрта sudskih odluka.”*

III. Završne napomene

Preporuka je da se ovi prijedlozi nastave pratiti kako bi se provjerila njihova provedba, budući da se ovo izvješće odnosi na ključna pitanja vezana uz nezavisnost pravosuđa i usklađivanje hrvatskog pravosudnog sustava s europskim standardima.

